

Note : 1) All Questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate Full marks.

Q.1. Explain the concept. 15

- 1) Nagara
- 2) Channel
- 3) Upward Communication
- 4) Online Newspaper
- 5) Internal Public

Q.2. Answer the following (Any two) 15

- 1) What are the physical barriers in communication?
- 2) Explain the different stages of media evolution in India.
- 3) Explain the Gerbner's Model of Communication.
- 4) What are the features of a Book?

Q.3. Answer the following (Any two) 15

- 1) Explain "Radio as Mass Medium in India".
- 2) Discuss the contribution of Mahatma Jyotiba Phule.
- 3) Explain the importance of Internet as an interactive medium.
- 4) Explain the impact of Mass Media on Education.

Q.4. Answer the following. (Any one) 15

- 1) Explain in brief how Swachh Bharat Abhiyan worked as a model of communication.

OR

- 1) Discuss in brief about Guttenberg's movable type-printing press.

Q.5. Write short notes on (Any three) 15

- 1) Sociology Model
- 2) Information Economy
- 3) Film as a tool of Communication
- 4) Impact of Radio
- 5) Advertising

सूचना :- १) सर्व प्रश्न सोडवणे अनिवार्य आहे.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

- प्र.१.) खालील संकल्पना स्पष्ट करा. (कोणत्याही पाच) (१५)
१. आऊट डोअर मिडिया
 २. प्रसार माध्यमे
 ३. जनसंवाद
 ४. पारंपारिक जनमाध्यमे
 ५. जाहिरात
 ६. जनमाध्यमांचा विकासावर झालेला परिणाम
- प्र.२.) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (१५)
- अ) सोशल मिडियाचे फायदे उदाहरणासहित सांगा.
 - ब) मुद्रीत माध्यमांमध्ये झालेली विकास आणि उत्क्रांती यावर चर्चा करा.
 - क) जनसंवादातील कोणतेही दोन अडथळे विस्तृतपणे विशद करा.
 - ड) गेटकिपिंग प्रतिमान उदाहरणासहित स्पष्ट करा.
- प्र.३.) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (१५)
- अ) संवाद प्रक्रिया स्पष्ट करा.
 - ब) जनसंवाद आणि जनमाध्यमे यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.
 - क) पारंपारिक जनसंवाद कोणतेही दोन सविस्तर स्पष्ट करा.
 - ड) तुमच्या मते चांगला राजकीय संवादक कोण? तो/ती जनतेबरोबर कशाप्रकारे संवाद साधतो.
- प्र.४.) अ) माध्यम संमिलन म्हणजे काय? यांचे तंत्रज्ञान, अर्थशास्त्र, सामाजिक, सांस्कृतिक पैलू, जनसंवादाला कसे लागू पडतात याची चर्चा करा. (१५)
- किंवा
- प्र.४.) ब) भारतातील जनसंवादाचे माध्यम म्हणून इंटरनेट या माध्यमावर चर्चा करा. त्याचे फायदे तोटे यावर उदाहरणासहित चर्चा करा. (१५)
- प्र. ५) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) (१५)
१. जनसंपर्क
 २. माध्यमांचा तरुणांवर होणारा परिणाम
 ३. रेडियोची क्रांती
 ४. जाहिरातींमधील स्त्री व्यक्तीरेखा
 ५. चित्रपट- संवादाचे एक साधन